

KOHORSZ '18
magyar születési kohorszvizsgálat

A kutatási minta és módszer

KOHORSZ' 18 - Nyitókonferencia
2017. November 13.

Kapitány Balázs
KSH Népeségtudományi Kutatóintézet

KSH **NÉPESSÉGTUDOMÁNYI**
KUTATÓINTÉZET

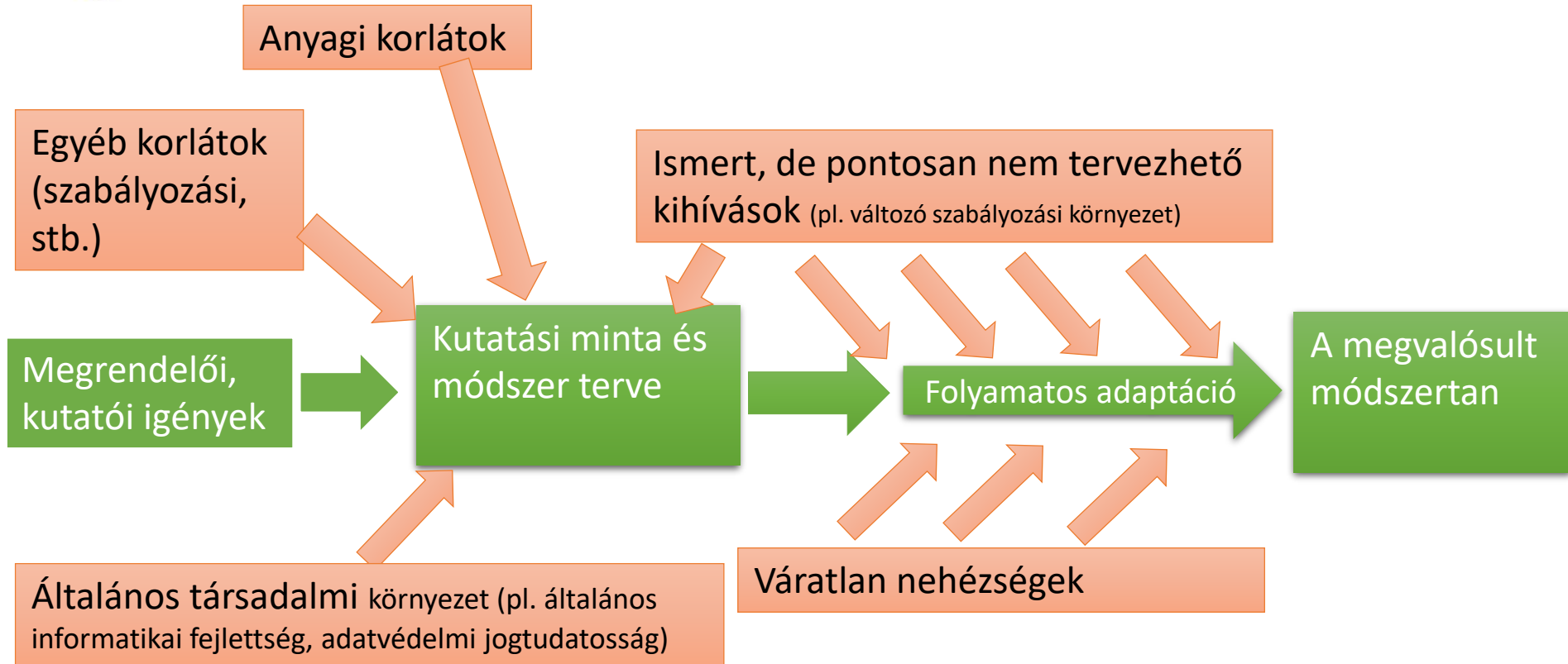
SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Anyagi korlátok

Egyéb korlátok
(szabályozási,
stb.)

Ismert, de pontosan nem tervezhető
kihívások (pl. változó szabályozási környezet)

Megrendelői,
kutatói igények

Kutatási minta és
módszer terve

Folyamatos adaptáció

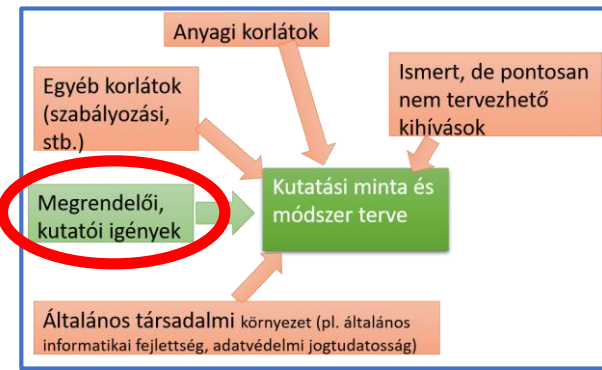
A megvalósult
módszertan

Általános társadalmi környezet (pl. általános
informatikai fejlettség, adatvédelmi jogtudatosság)

Váratlan nehézségek

Jelenleg valahol itt tart a Kohorsz'18,
tehát a következőkben erről lesz

Megrendelői, kutatói igények

- Országos reprezentatív minta (nemzetközileg a születési kohorszvizsgálatok esetén ez nem általános, hanem inkább a területileg szűkített vizsgálatok a tipikusak)
- Megfelelő esetszám több különféle társadalmi/demográfiai csoport (pl. nagycsaládosok, egyszülős családok) önálló elemzéséhez (→ ≈10 000 fős teljes esetszám)
- Az adatgyűjtés már várandós korban induljon (nemzetközileg szintén nem jellemző)
- Multidiszciplináris kutatás
- Stb.

Anyagi korlátok

- A források a minta területi koncentrációját teszik szükségessé; ugyanakkor a kiválasztási arány az elvárt elemszám miatt magas (10 várandósból kb. 1) → így az adatgyűjtés, terepmunka időszaka hosszú kell, hogy legyen (jelen esetben a 12 hónap mellett döntöttük)

Egyéb korlátok (szabályozási, stb.)

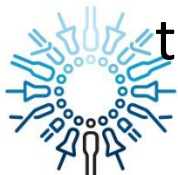
- A várandósokról naprakész, on-line, országos nyilvántartás nincs → a terepmunkát csak a védőnői hálózaton keresztül lehet elvégezni → a mintavételi alapegység a területi védőnői körzet kell, hogy legyen

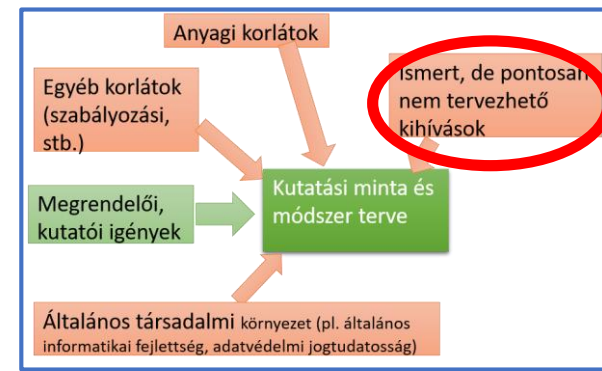
Általános társadalmi környezet (pl. általános informatikai fejlettség, adatvédelmi jogtudatosság)

- A védőnők nem kérdezőbiztosok, nekik a legfontosabb a védőnői alapfeladatok sikeres elvégzése → a kérdőív és kérdezői munka nem veszélyeztetheti a védőnői alapfeladatok ellátását → ez hat a kérdésprogramra, adatgyűjtési módokra (pl. a kérdőív egyes részeit önkitöltős módon kellett megvalósítani)
- A védőnői hálózat szétagoltsága és informatikai helyzete miatt párhuzamosan biztosítani kell a kérdőívek papír és online kitölthetőségét is. → logisztikai feladatokat jelent papír kérdőívek mozgatása → ez minta területi, járási fővédőnői területi illetékességi rendszerhez való illesztését követeli

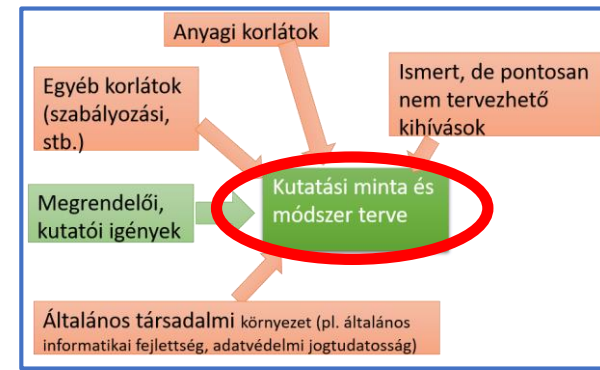
Ismert, de pontosan nem tervezhető kihívások (pl. változó szabályozási környezet)

- A válaszadási hajlandóság igen nehezen becsülhető, mert egyedi alapsokaságról és kérdezési szituációról van szó → a mintát úgy kell kialakítani, hogy akár a terepmunka közben is valamennyire rugalmas legyen („pótkörzetek”, „pótjárások” stb.)
- A szabályozási környezet állandó változása visszahat a terepmunkára (pl. a koragyermekkorai szűrések keretében kötelezően bevezetett szülői kérdőívek)
- A technikai környezet állandó változása (pl. okostelefonos válaszadás lehetősége, e-egészségügyi szolgáltatási rendszer bevezetése) – nekünk pedig már most tervezni kellene 2022-re

Kutatási minta és módszer terve

Lefedettség

- Országosan reprezentatív minta

Alapsokaság

- 2018 április 1. és 2019 március 31.-e közötti egy éves időszakban Magyarországon születendő újszülöttek.

Mintavételi egység

- védőnői körzetek
- Mintába került körzetek teljes lekérdezése

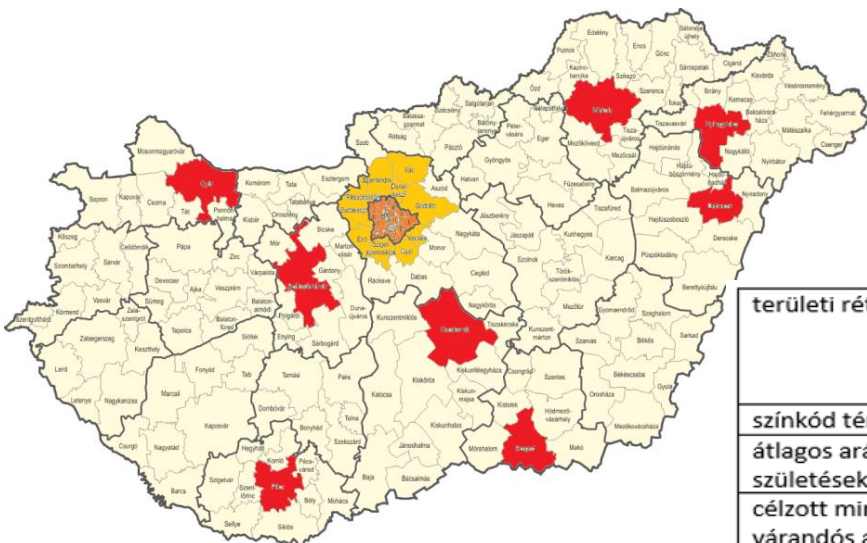
A minta kialakítása 1.

I. Mind a kb. 4000 területi védőnői körzetre becsültünk:

- a várható születésszámot (előző évek adatai alapján)
- a válaszadási hajlandóságot (település-csoportonként 62 és 85 % között)
- Egy 'átlagos társadalmi státuszt' (összetett mutató területi fejlettségi és védőnői adatokból)

II. A védőnői körzeteket négy területi rétegbe soroltuk:

- Budapest
- Agglomeráció
- Nagyvárosi járások
- Egyéb járások

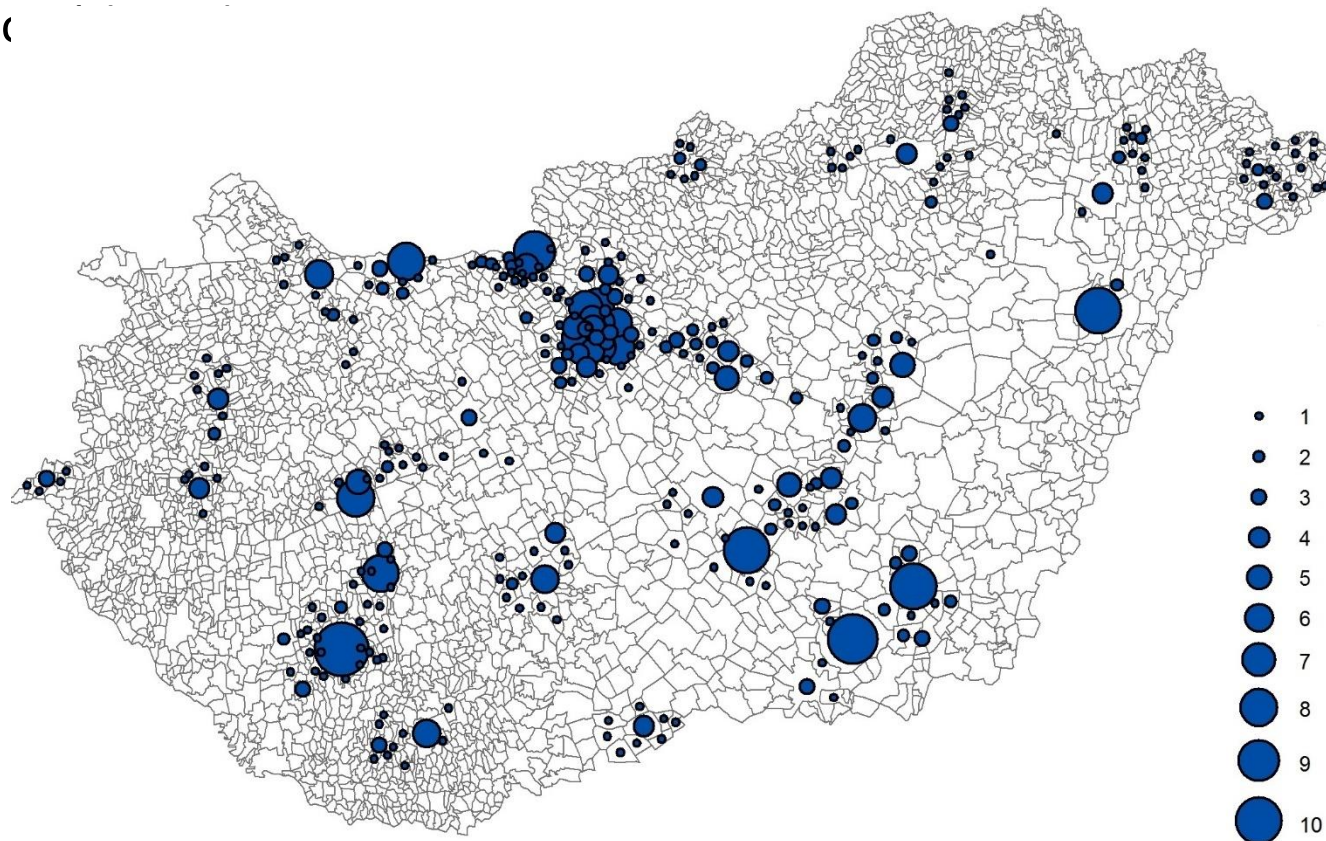
területi réteg neve	Budapest	Budapesti agglomeráció (10 járás)	Vidéki nagyvárosi járások (8 db.)	'kis és közepes járások' (156 járás)
színkód térképen				
átlagos aránya az országos születésekből ⁸ (2013-15)	17,9%	8,6%	15,1%	58,2%
célzott mintaelemszám a várandós adatgyűjtéskor (országosan 11 000)	1966 fő	963 fő	1664 fő	6407 fő%
élveszületések száma (2013-5-ös évek átlaga, országosan 90922)	16045	7857	13576	52278
védőnői körzetek száma (előzetes adat, 2016)	488	324	539,5	2659,75

- III. Kijelöltünk véletlenszerűen védőnői körzeteket, olyan módon, hogy
- Az Budapesten, az agglomerációban és a nagyvárosi járásokban egyesével, az egyéb járásokban járásonként koncentrálnak történjen a kiválasztás
  - A várható összes elemszám 10 és 11 ezer közé essen (várandós adatgyűjtés)
  - A kijelölt körzetek átlagos, elemszámmal súlyozott társadalmi státusza megfeleljen az országos átlagnak.

III. Kijelöltünk véletlenszerűen védőnői körzeteket, olyan módon, hogy

- Az Budapesten, az agglomerációban és a nagyvárosi járásokban egyesével, az egyéb járásokban járásonként koncentrálnak történjen a kiválasztás
- A várható összes elemszám 10 és 11 ezer közé essen (várandós adatgyűjtés)
- A kijelölt körzetek átlagos, elemszámmal súlyozott társadalmi státusza megfeleljen az ország

- 648 védőnői körzet (kevesebb védőnő a betöltetlen körzetek miatt)
- 298 'közvetkezési pont település'

IV. A kijelölt mintakörzetek védőnőit felkértük az együttműködésre, ugyanakkor, próbáltunk felkészülni az esetleges negatív eseményekre:

- a fővárosi, agglomerációs és nagyvárosi mintakörzetek esetén minden körzethez hasonló státuszú pótkörzeteket jelöltünk meg
- a ,kis és közepes járások esetén' két – a terepmunkában mindenképpen részt vevő - pótjárást jelöltünk ki, amelyek védőnői körzetei megfelelően sokszínűek.

V. A védőnők mintegy 89%-a elfogadta a felkérést a kutatásban való részvételre. (Szerződéskötések folyamatban, ez nyilván még változhat)

A védőnői visszautasítások esetén:

- a fővárosi, agglomerációs és nagyvárosi mintakörzetek esetén a már korábban kijelölt hasonló státuszú pótkörzeteket védőnőit kértük fel, így a körzetek többségét sikerült (jelenlegi állás szerint) pótolni.

- A ,kis és közepes járások esetén' a részvételt visszautasító védőnőket a pótjárássok területén található hasonló védőnői körzetek adataival pótoljuk majd.

VI. Elkezdtünk felkészülni a minta terepmunka közbeni – az eredményektől függő – finomhangolására: pl. 6 hónap után újabb pótkörzetek bekapcsolása, stb.

Most kezdődik egy újabb munkafázis – amikor majd a tervek folyamatosan hozzá kell csiszolódnának a valósághoz

Ismert, de pontosan nem tervezhető kihívások (pl. változó szabályozási környezet)

Kutatási minta és módszer terve

Folyamatos adaptáció

A megvalósult módszertan

Váratlan nehézségek

Köszönöm a figyelmet!
További infó: kapitany@demografia.hu